

Іванцов В. О. Види антикорупційної експертизи / В. О. Іванцов // Актуальні питання профілактики корупційних проявів у державному секторі безпеки України в сучасних умовах : матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф., Дніпро, 17 червня 2016 р. – Дніпро : ДДУВС, 2016. – С. 41–44

Іванцов Володимир Олександрович – доцент кафедри адміністративної діяльності ОВС Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВИДИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Серед механізмів запобігання і протидії корупції чинне місце посідає антикорупційна експертиза, яка проводиться з метою виявлення як в чинних нормативно-правових актах, а також їх проектах факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, розроблення рекомендацій стосовно усунення останніх (ст. 55 Закону України «Про запобігання корупції» [1]). Наукове дослідження будь-якого явища нерозривно пов'язано з виокремленням узагальнених ознак їх споріднення та відмінності, розподіл за якими складає собою зміст класифікації. Результатом проведення класифікації є встановлення видів груп відповідних явищ чи предметів. Аналіз положень чинного антикорупційного законодавства дає можливість визначити види антикорупційної експертизи за наступними ознаками.

1. За рівнем обов'язковості – а) обов'язкову; б) ініціативну.

Обов'язковій антикорупційній експертизі підлягають нормативно-правові акти державних органів, які підлягають державній реєстрації, проекти нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України, а також чинні нормативно-правові акти згідно плану, що затверджується Міністерством юстиції України до 31 грудня.

Ініціативна антикорупційна експертиза здійснюється за ініціативою Національного агентства з питань запобігання корупції, а також фізичних осіб, громадських об'єднань та юридичних осіб стосовно чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів.

2. За суб'єктом проведення – а) Міністерством юстиції України; б) комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією; в) Національним агентством з питань запобігання корупції; г) фахівцями державних органів, інших підприємств, установ, організацій, а також експертами міжнародних організацій; г) представниками громадськості.

Міністерством юстиції України здійснюється обов'язкова антикорупційна експертиза відповідно до порядку та методології, визначеним наказами Міністерства юстиції України «Деякі питання проведення антикорупційної експертизи» від 18 березня 2015 р. № 383/5 [2] та «Про затвердження методології проведення антикорупційної експертизи» від 23 червня 2010 р. № 1380/5 [3] відповідно.

Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів проводиться як складова частина їх правової експертизи, результати якої відображаються у висновку Міністерства юстиції за результатами його правової експертизи, в якому робиться загальний висновок щодо наявності корупціогенних факторів та подаються пропозиції щодо можливих шляхів доопрацювання проекту нормативно-правового акта у разі їх виявлення.

Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів державних органів, нормативно-правові акти яких підлягають державній реєстрації, здійснюється під час такої реєстрації структурними підрозділами апарату та територіальних органів Міністерства юстиції України, відповідальними за проведення державної реєстрації нормативно-правових актів.

Результати антикорупційної експертизи нормативно-правового акта зазначаються у висновку про державну реєстрацію, доопрацювання, відмову в державній реєстрації відповідного акта за формою, затвердженою наказом

Міністерства юстиції України «Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів» від 12 квітня 2005 р. № 34/5 [4].

Комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією, проводиться антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України.

Національне агентство з питань запобігання корупції може проводити ініційовані ним же антикорупційні експертизи проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України. Для проведення Національним агентством антикорупційної експертизи Кабінет Міністрів України надсилає йому проекти усіх відповідних нормативно-правових актів.

Крім того Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює періодичний перегляд законодавства на наявність у ньому корупціогенних норм та надає Міністерству юстиції України пропозиції щодо включення їх до плану проведення антикорупційної експертизи. До проведення зазначеного моніторингу останнє може залучати громадські об'єднання, наукові установи, в тому числі на умовах державного замовлення на підставі відкритого конкурсу.

Згідно п. 3 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про запобігання корупції» громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання корупції мають право: проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій.

3. Залежно від стадії прийняття нормативно правового акта антикорупційна експертиза може здійснюватись щодо: а) проектів нормативно-

правових актів; б) нормативно-правових актів, які підлягають державній реєстрації; в) чинних нормативно-правових актів.

4. Залежно від рівня правової регламентації антикорупційна експертиза може проводитись по відношенню до: а) законів України; б) нормативно-правових актів Президента України; в) нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України; г) нормативно-правових актів інших органів державної влади.

5. Залежно від предмету антикорупційна експертиза може здійснюватися по відношенню до нормативно-правових актів у таких сферах: а) прав та свобод людини і громадянина; б) повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; в) надання адміністративних послуг; г) розподілу та витрачання коштів державного бюджету та місцевих бюджетів; г) конкурсних (тендерних) процедур.

Визначення конкретних видів антикорупційної експертизи та їх характеристика становить фундамент для подальшого наукового дослідження державно-правового механізму запобігання та протидії корупції в Україні.

Бібліографічні посилання:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – ст. 2056;

2. Деякі питання проведення антикорупційної експертизи : наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2015 № 383/5 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24. – ст. 443;

3. Про затвердження методології проведення антикорупційної експертизи : наказ Міністерства юстиції України від 23.06.2010 № 1380/5 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10/card6#Public> ;

4. Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну

реєстрацію нормативно-правових актів : наказ Міністерства юстиції України
від 12.04.2005 № 34/5 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 15. – ст. 312